

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: **M. B.**, bytom Ž., právne zastúpenej JUDr. P. H., advokátom, K., proti odporcom: **1. R. M.**, bytom R., **2. O. M.**, bytom R., právne zastúpených JUDr. V. J., advokátom Ž., za účasti vedľajšieho účastníka S., zastúpeného A., Z., o náhradu škody z ublíženia na zdraví, vedenej na Okresnom súde Čadca pod. sp. zn. 12C 12/2004 a na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 7Co 22/2011, o námietke zaujatosti, takto

r o z h o d o l:

Predseda senátu 7Co Mgr. F. D. **n i e j e v y l ú č e n ý** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 7C 22/2011, (vec Okresného súdu Čadca vedená pod sp. zn. 12C 12/2004).

O d ô v o d n e n i e

Právny zástupca odporcov 1/ – 2/ podaním zo dňa 22.11.2010 vzniesol námietku zaujatosti proti predsedovi senátu 7Co Mgr. F. D. z dôvodu, že v minulosti manželka predsedu senátu zastupovala vedľajšieho účastníka konania poisťovňu A. ako jej zamestnanec. Odporcovia majú 1/ -2/ majú informáciu že JUDr. D. skončila zamestnanecký pomer u vedľajšieho účastníka, no nevedia však za akých okolností a z akého dôvodu. Preto nemožno vylúčiť podozrenie, predchádzajúce zrušovacie rozhodnutie nebolo vydané (iba alebo aj) preto, že sa JUDr. D. s vedľajším účastníkom rozišla v zlom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súde v Žiline (§ 16 ods. 1 O.s.p.) pristúpil k posúdeniu, či okolnosti oznámené účastníkmi konania spôsobilé vyvolať pochybnosti o nezaujatosti predsedu senátu Krajského súdu v Žiline Mgr. F. D..

Inštitútom vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť (§ 14 až § 16 O.s.p.) sa v občianskom súdnom konaní garantuje základné právo na prerokovanie a rozhodnutie veci nestranným súdom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Nestrannosť sa definuje spravidla ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu. Súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutia vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým účastníkom konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.), alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na prerokovanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (viď napríklad *Piersack c. Belgicko*).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je vlastne nedostatok subjektívnej nestrannosti, o ktorom svedčí správanie sudcu (*Boekmans c. Belgicko*). Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti.

Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vznikáť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt c. Belgicko). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Nestrannosť sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar c. Spojené kráľovstvo).

Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu. Podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (viď tiež Fey c. Rakúsko). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

Z vyššie uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by

mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje takých charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranné. (viď rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. apríla 2009 sp.zn. 3 Nc 13/2009, prijaté na rokovaní občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu dňa 28. mája 2009).

Pri posudzovaní dôvodnosti podania odporcov 1/ -2/ o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania veci vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (viď ustanovenie § 14 ods. 1 O.s.p.).

Účelom § 14 ods. 1 O.s.p. je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Z hľadiska uvedeného ustanovenia je právne významný vzťah sudcu, a to buď:

1. k veci (o vzťah tejto povahy ide napríklad vtedy, keď sudca je účastníkom alebo vedľajším účastníkom konania, keď má osobný záujem na určitom výsledku konania, ale tiež vtedy, keď sudca verejne – napríklad prostredníctvom médií alebo iným spôsobom vyjadril právny názor na vec, ktorý je objektívne spôsobilý ohroziť jeho nestrannosť),
2. k účastníkom konania [o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného vzťahu alebo relevantného osobného vzťahu (tak pozitívneho alebo negatívneho)],
3. k zástupcom účastníkov konania (viď vyššie 2.).

Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vyplýva povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne

spochybňovaná. K účastníkom konania je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k prejednávánemu prípadu, účastníkom konania a ich zástupcom vždy vecný, profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednávaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti sudcu na výkon súdnictva.

V danom prípade z podania odporcov 1/ - 2/ vyplýva, že existenciu vzťahu vylučujúceho z prejednávania a rozhodovania veci a pochybnosti o nezáujatosti predsedu senátu 7Co Krajského súdu v Žiline Mgr. F. D. vidia vo vzťahu k zamestnancovi zástupcu vedľajšieho účastníka na strane odporcov. Najvyšší súd Slovenskej republiky po preštudovaní spisu zistil, že dňa 16.09.2004 sa pojednávania zúčastnila ako poverený zamestnanec Mgr I. D. na základe plnej moci (zápisnica o pojednávaní č.l. 47 a poverenie č.l. 51 spisu) a dňa 04.08.2005 (zápisnica o pojednávaní č.l. 81 a poverenie č.l. 86 spisu) na strane vedľajšieho účastníka na strane odporcov 1/ -2/. Podľa vyjadrenia predsedu senátu Mgr. F. D. (č.l. 463 spisu) jeho manželka ukončila pracovný pomer u vedľajšieho účastníka ku dňu 30.06.2007. Preto podľa záveru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a vzhľadom na hore uvedené časové súvislosti a neexistenciu iných skutkových okolností (právny zástupca odporcov 1/ - 2/ sa osobne zúčastnil oboch pojednávaní, na ktorých bola prítomná aj zástupkyňa vedľajšieho účastníka, vedľajšieho účastníka zastupovali v priebehu konania rôzni zamestnanci) nie sú naplnené zákonné dôvody pre výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky).

Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, predseda senátu 7Co Mgr. F. D. nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok

V Bratislave 24. novembra 2011

**JUDr. Jana B a j á n k o v á, v.r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť :
Hrčková Marta